

Advies van de Raad voor Strafrechtstoepassing en jeugdbescherming
Samenvatting voor publicatie

titel : *Het tbs-stelsel na het parlementair onderzoek*
uitgebracht aan : *de minister van Justitie*
datum : *13 oktober 2006*

De Raad gaat in op de aanbevelingen van de parlementaire commissie onderzoek tbs (de commissie-Visser) van 16 mei 2006. De Raad beperkt zich tot de aanbevelingen die de rechtspositie en/of de bejegening van de ter beschikking gestelden raken.

Toezichttermijn na ontslag

De Raad ondersteunt niet het verlengen van de termijn voor voorwaardelijke beëindiging van de tbs tot maximaal negen jaar. In 2001 heeft de Raad ook al negatief geadviseerd over het – overigens nog steeds in behandeling zijnde – wetsvoorstel om de termijn tot zes jaar te verlengen. De Raad is van oordeel dat de termijn mede bepaald moet worden op basis van wetenschappelijke inzichten omtrent de snelheid waarmee ex- ter beschikking gestelden recidiveren. De nu beschikbare gegevens bieden geen steun voor een termijn van negen jaar. Wil de minister van Justitie de brede politieke wens om de termijn te verlengen zwaarder laten wegen, dan adviseert de Raad om de maximale termijn in ieder geval te limiteren tot zes jaar.

Begeleiding na ontslag

De Raad benadrukt nog eens het belang van een adequate invulling van de begeleiding van de ter beschikking gestelde *naast* het toezicht in het kader van de voorwaardelijke beëindiging. De begeleiding en mogelijke ambulante behandeling van de ter beschikking gestelde door de reclassering en andere instanties vormen de kern van de geleidelijke overgang van terugkeer in de samenleving met het oog op het einddoel: het zoveel mogelijk verkleinen van het risico op herhaling van delictgedrag. Verbetering van vervolgvoorzieningen *na* beëindiging van de tbs, waar het in beginsel gaat om vrijwillige zorg en niet meer om zorg in een strafrechtelijk kader kan een substantiële bijdrage kan leveren aan de problematiek van in-, door- en uitstroom in de tbs-sector.

Forensisch psychiatrisch toezicht

De Raad blijft positief over het lopende experiment met forensisch psychiatrisch toezicht. Het realiseren van een aantal randvoorwaarden is hiervoor noodzakelijk:

1. een heldere en sluitende verdeling van verantwoordelijkheden van de partijen die gezamenlijk het forensisch psychiatrisch toezicht uitoefenen;
2. vroegtijdige inschakeling van de reclassering bij de voorbereiding van het proefverlof;
3. voldoende menskracht en specifieke deskundigheid bij de uitvoeringsinstanties.

Meer nazorg en breder zorgaanbod

Een betere aansluiting van forensisch psychiatrische voorzieningen op algemeen psychiatrische circuits is nodig voor goede zorg voor (ex-)ter beschikking gestelden en een veilig systeem rondom personen die in meer opzichten (langdurig) kwetsbaar zijn. De beschikbaarheid van beschermde woon- en werkvoorzieningen voor (ex-)ter beschikking gestelden is van groot belang. Daardoor kan ook een einde gemaakt worden aan de nog steeds stagnerende door- en uitstroom van ter beschikking gestelden. De Raad herhaalt zijn standpunt dat de huidige realisatie van tbs-capaciteit in het gevangeniswezen een *tijdelijke noodoplossing* vormt.

'Levenslang' tbs

De Raad is het met de commissie eens dat de sterke doorstroom naar longstayvoorzieningen ongewenst is. De toegang tot de longstayvoorziening zou door een

meer restrictieve indicatiestelling teruggebracht moeten worden tot een kleine groep. Voor ter beschikking gestelden die zeer langdurig dan wel blijvend zijn aangewezen op zorg en toezicht (longstay-geïndiceerden) dient voldoende capaciteit beschikbaar te zijn, zowel in psychiatrische ziekenhuizen als in tbs-instellingen. Een locatie binnen het gevangeniswezen is niet geschikt voor de opvang van longstaypatiënten. Voor chronisch psychotische patiënten is een gesloten/besloten afdeling van een psychiatrisch ziekenhuis aangewezen. Voor de primair persoonlijkheidsgestoorden, inclusief de zedendelinquenten, met een blijvend recidiverisico blijft een longstayvoorziening binnen de tbs aangewezen. De indicatiestelling zou moeten worden opgedragen aan een van het departement onafhankelijke instantie.

Dwangmedicatie

De Raad meent dat dwangmedicatie niet per definitie schadelijker of inperkender is dan (langdurige) separatie en pleit voor een verruiming van de wetgeving met betrekking tot de mogelijkheden van dwangmedicatie voor ter beschikking gestelden.

Individuele tegenover aselechte plaatsing

De Raad is met de minister voorstander van handhaving van de bestaande aselechte plaatsingspraktijk, die de commissie-Visser wil vervangen door een individuele plaatsingssystematiek. Gedegen onderzoek naar de effecten van de huidige plaatsingssystematiek, afgezet tegen de ermee beoogde doelen is volgens de Raad nog steeds van groot belang om – met behoud van de positieve effecten - dat beleid zo nodig bij te stellen. Overigens sluit differentiatie tussen en binnen klinieken het beginsel van aselechte plaatsing niet (geheel) uit.

Aanpassen tbs met voorwaarden

De Raad onderschrijft niet de aanbeveling om de wettelijke strafmaat die is gekoppeld aan de tbs met voorwaarden, van drie jaar te verlengen tot vijf jaar. Mutatis mutandis gelden dezelfde argumenten als bij de aanbevolen verlenging van de toezichttermijn na ontslag.

Culturele factoren

De Raad onderschrijft de aanbeveling van de commissie om meer kennis te ontwikkelen over de invloed van interculturele factoren op het onderzoek naar de toerekeningsvatbaarheid van verdachten. Interculturele factoren spelen ook een rol bij de diagnose en de behandeling. De Raad zal over interculturalisatie in de tbs een afzonderlijk advies uitbrengen in 2007.

Professionele verloftoetsing

De Raad vindt dat de minister de eindverantwoordelijkheid voor het verlofsysteem en voor de individuele verlofverleningen dient te behouden. De Raad acht nadere studie nodig naar de wenselijkheid van een nieuw te vormen forensisch psychiatrische dienst die zowel als 'verlofcommissie' fungeert als belast wordt met de longstay-indicatie, zoals de commissie-Visser voorstelt.

Relatie pij-maatregel en tbs

De Raad verwijst hier naar zijn recent uitgebrachte advies over de verbetervoorstellen voor de uitvoering van de pij-maatregel¹.

Psychiatrische zorg in detentie

De Raad ondersteunt de aanbeveling om onderzoekte doen naar het inrichten van (één of meer) penitentiaire psychiatrische ziekenhuizen, onder andere voor patiënten die zijn veroordeeld tot opname in een psychiatrisch ziekenhuis en die in een huis van bewaring

¹ RSJ, Advies Van 'pij' naar 'bij', advies over de verbetervoorstellen van de pij-maatregel, nr. 5432078, 25 september 2006.

wachten op een opname. Verder verwijst de Raad naar zijn binnenkort te verschijnen advies over de zorg aan gedetineerden met een psychische stoornis en/of verslaving.

*Het advies kan worden opgevraagd bij het secretariaat van de Raad
postbus 30137
2500 GC Den Haag
070 - 36 19 300,
www.rsj.nl*

Wijze van openbaarmaking:

- mededeling Staatscourant*
- ter inzage bibliotheek ministerie van justitie*